

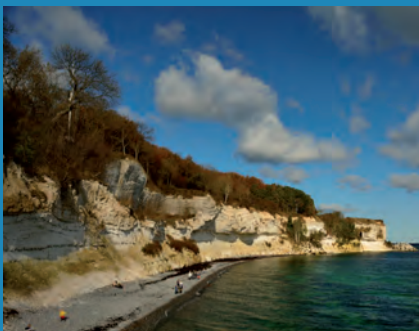
UNDERVISNINGS
MINISTERIET

FN's organisation
for uddannelse, videnskab,
kultur og kommunikation
og information

UNESCO-arbejdet i Danmark 2014 – 2017

- strategi og handlingsplan

UNESCO-arbejdet i Danmark

2014 – 2017

- strategi og handlingsplan

UNESCO-arbejdet i Danmark 2014 – 2017 **- strategi og handlingsplan**

Redaktion og produktion: Jens Dalsgaard, Generalsekretær, Den danske UNESCO-nationalkommission og Kommunikationssekretariatet, Undervisningsministeriet.

Grafisk tilrettelægger: Kommunikationssekretariatet, Undervisningsministeriet.

Fotos: Ulrik Jantzen, Colourbox

1. udgave, 1. oplag, september 2014: 300 stk.

ISBN: 978-87-603-3004-9

ISBN: (WWW) 978-87-603-3005-6

Internetadresse: www.uvm.dk/unesco2014

Udgivet af Undervisningsministeriet, 2014

Publikationen kan ikke bestilles i trykt form. Der henvises i stedet til onlineversionen

Tryk: Rosendahls Schultz Grafisk / Datagraf / GP-tryk
Trykt med vegetabiliske trykfarver på ubestrøget miljøcertificeret papir

Printed in Denmark 2014

Forord

Siden sin etablering, på ruinerne og de smertelige erfaringer fra 2. verdenskrig, har UNESCO haft den vigtige opgave at arbejde for varig fred og udvikling gennem et styrket internationalt samarbejde indenfor uddannelse, videnskab, kultur og kommunikation og information. Danmarks deltagelse i dette arbejde involverer en mangfoldighed af forskellige myndigheder og aktører foruden Den danske UNESCO-nationalkommission.

Globalt er UNESCO en vigtig partner, der aktivt fremmer danske prioriteter i forhold til menneskerettigheder, herunder uddannelse og ligestilling, ytringsfrihed og frie medier, bæredygtig udvikling og inklusion. Ikke bare ude i verden, men også her i Danmark, er UNESCO en inspiration og løftestang for udvikling – intellektuelt og værdimæssigt, og potentielt også økonomisk og beskæftigelsesmæssigt, i højere grad end vi hidtil har været opmærksomme på.

Præcist her i sommer har Danmark fået optaget yderligere to naturområder, Vadehavet og Stevns Klint, på UNESCO's verdensarvsliste over enestående natur- og kulturarvssteder, og flere nye er indstillet til vurdering i 2015. Andre kommuner arbejder med udvikling af spændende Geopark-projekter i tæt samarbejde med UNESCO. Samlet indgår UNESCO på forskellig vis i lokale udviklingsprojekter i omkring 20 pct. af danske kommuner.

Fra undersøgelser i vores nabolande ved vi, at UNESCO-anerkendelse har stor betydning, ikke blot som fagligt kvalitetsstempel, men også for lokal identitet og mulighederne for øget turisme og beskæftigelse.

Verdensarv og Geoparker er blot et eksempel på gode og relevante UNESCO-aktiviteter. Også i forhold til dialog og samarbejde indenfor uddannelse, forskning og kommunikation inspirerer UNESCO til globalt ansvarlig og solidarisk handling i relation til centrale fælles udfordringer.

At bidrage til bedre udfoldelse af de indholdsmæssige perspektiver og udviklingspotentialer i samarbejdet med UNESCO, er netop ét af målene med nærværende strategi for UNESCO-arbejdet i Danmark.

Ved at skærpe fokus i vores UNESCO-arbejde og sikre en tættere kobling til nationale udfordringer og muligheder, er det målet at fremme relevans og synlighed af UNESCO input til politik- og praksisudviklingen i forhold til strategiens fire tværgående prioriteter og ti indsatsområder.

UNESCO-strategien skal være tværgående på de foreslåede ti indsatser. På tværs af ministerier og myndigheder, på tværs af sektorer og ekspertiser i UNESCO og i UNESCO-nationalkommissionen, på tværs af institutionelle og faglige siloer og på tværs af organisationer og aktører i civilsamfundet. Jeg vil hermed gerne invitere alle til at være med i dette arbejde og ser frem til de kommende års resultater.

Christine Antorini, undervisningsminister

Indledning

– Hvor kommer vi fra?

Danmark er en konstruktiv og engageret aktør i internationalt og globalt samarbejde for fred og for bæredygtig udvikling. I Norden, i EU og ikke mindst i FN.

Udgangspunktet er grundlæggende værdier, som vi er fælles om; demokrati og menneskerettigheder, lige muligheder for alle, virkelyst, retfærdighed, solidaritet og fællesskab. Danmark har således også været medlem af UNESCO siden organisationens etablering for snart 70 år siden, og den centrale mission, at fremme betingelserne for fred og bæredygtig udvikling gennem et styrket internationalt samarbejde indenfor uddannelse, videnskab, kultur og kommunikation og information er i dag fortsat så relevant og presserende som nogensinde.

Danmark har politisk, diplomatisk og gennem konkret bistandssamarbejde ladet handling følge ord og støttet kampen for FN's Tusindårs mål, og deltager i disse år proaktivt og engageret i processen med udformning af nye globale og universelle bæredygtighedsmål efter 2015.

UNESCO bidrager gennem konkrete standardsættende, monitorerende og kapacitetsopbyggende aktiviteter indenfor uddannelse, videnskab, kultur og kommunikation og information aktivt og direkte til fremme af danske globale prioriteter i forhold til menneskerettigheder. Det inkluderer for eksempel ligestilling, ytringsfrihed og frie medier, bæredygtig udvikling og inklusion.

Danmark har, som medlem af UNESCO's styrelsesråd indtil 2013, skabt gode resultater i arbejdet for styrket reform og resultatorientering gennem skarpere fokusering og prioritering af UNESCO's

arbejde. Også i de kommende år vil Danmark som konstruktiv partner for reform af UNESCO støtte organisationens indsats og ledende rolle i forhold til sikring af relevans og kvalitet i uddannelse og læring for alle; styrkelse af linket mellem videnskab, politik, innovation og bæredygtig udvikling; bevaring, formidling og mobilisering af natur- og kulturarv for inklusion, ligestilling og mangfoldighed samt UNESCO's globale rolle for ytringsfrihed, frie medier og journalisters sikkerhed.

Nationalt er der, som led i Danmarks engagement i UNESCO's centrale prioriteter, en righoldighed af aktiviteter og aktører på mange forskellige områder. I årene fremover er det målet at få endnu større glæde og resultater af denne indsats gennem en stærkere sammenhæng i UNESCO-arbejdet og et styrket samspil med faglige miljøer og med politik- og praksisudvikling i Danmark.

Det overordnede formål med Danmarks nye UNESCO-strategi er således at bidrage til:

- Styrket sammenhæng og synergi mellem UNESCO-aktiviteter i Danmark
- Styrket synlighed og inddragelse af UNESCO perspektiver i relevante faglige og politiske miljøer i Danmark
- Prioritering af et begrænset antal fokuspunkter for Danmarks UNESCO-arbejde i de kommende år, med henblik på størst mulig gensidig inspiration og perspektivering af politik- og systemudvikling i Danmark
- Fortsat aktiv og konstruktiv dansk indsats for reform og resultatorientering af UNESCO, via delegationen i Paris, dansk medlemskab af Intergovernmental Bioethics Committee (IGBC), International Programme for the Development of Communication (IPDC) og Intergovernmental Committee for Physical Education and Sport (CIGEPS), dansk deltagelse i UNESCO konferencer og netværk, aktiv deltagelse i nordisk UNESCO-samarbejde og videre regionalt/internationalt samarbejde.

Fokuspunkter i Danmarks UNESCO-arbejde

For at fremme disse mål vil Danmarks UNESCO-arbejde i de kommende år særligt fokusere på følgende fire tværgående tematiske prioriteter, der skønnes at være af særlig relevans for de muligheder og udfordringer vi står overfor:

- Læring for globalt medborgerskab og bæredygtig udvikling
- Bevaring og formidling af naturarv og kulturarv for bæredygtig udvikling
- Mobilisering af videnskab for innovation og bæredygtig udvikling
- Styrkelse af menneskerettigheder, ligestilling, ytringsfrihed og frie medier – nationalt og globalt.

Strategi for UNESCO-arbejdet

Læring for globalt medborgerskab og bæredygtig udvikling

Intro til den globale UNESCO kontekst

Med tiltagende globalisering og betydningen af viden i stadigt foranderlige økonomier og samfund er sikring af alle borgeres ret til uddannelse og læring i et livslangt læringsperspektiv en ganske særlig prioritet. UNESCO fremmer globalt en menneskerettighedsbaseret og holistisk vision om uddannelse og livslang læring for alle og understreger betydningen af såvel formelle som ikke-formelle og uformelle læringsarenaer. Investering i uddannelse og læring er en central forudsætning for opnåelse af udviklingsmål, som f.eks. fattigdomsbekæmpelse, sundhed, ligestilling, menneskerettigheder og bæredygtig udvikling. Konkret understøtter UNESCO med viden og kapacitetsopbygning medlemslandes reformer og investeringer i sikring af uddannelse til alle.

I Danmark markerer vi i 2014 200-året for indførelse af undervisningspligt, og vi har siden da udviklet gode og velfungerende rammer for uddannelse og læring livet igennem. Alle børn og unge kommer i uddannelse, men også vi har fortsat udfordringer i forhold til sikring af gode læringsresultater og tidssvarende kompetencer for alle. Regeringens brede forlig om reform af folkeskolen og erhvervsuddannelserne er de seneste tiltag for at adressere disse udfordringer og fremme uddannelse og læring for alle.

Voksende behov for kompetencer og dannelse med globalt perspektiv

Flere danskere har ganske enkelt brug for globale kompetencer. Det er derfor centralt, at der i uddannelsernes indhold og perspektiv sikres en sammenhængende vision for styrkelse af global dannelse og kompetencer i uddannelse og læring.

Danske uddannelser har mange gode internationale elementer, men netop i forhold til det globale har UNESCO en særlig inspiration at bidrage med. I organisationens strategi for de kommende otte år indgår et tværgående mål om styrkelse af læring for kreativt og ansvarligt globalt medborgerskab, og UNESCO har i det seneste årti været tovholder på FN's tiår for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling. Senest har UNESCO i maj 2014 udgivet publikationen: "Global Citizenship Education. Preparing learners for the challenges of the 21st century."

Med udgangspunkt i viden og indsigt i sammenhængen mellem lokale og globale udfordringer og den voksende indbyrdes forbundethed og afhængighed på tværs af kloden, er det UNESCO's mål at inspirere udviklingen af:

- lærings- indhold og miljøer, der fremmer kritisk tænkning; innovation, kreativitet og nye løsningsmodeller;
- forståelse for betydningen af solidariske og etiske hensyn og fællesskab på tværs af for-skelle i sprog, køn, kultur og livsomstændigheder,
- kapacitet for demokratisk deltagelse og aktivt medborgerskab – lokalt og globalt.

Læring for globalt medborgerskab og bæredygtig udvikling handler således ikke om specifikke faglige elementer, men snarere om udvikling af relevant globalt udsyn og handlingsperspektiver på alle fagområder, samt om pædagogik og rammer for læringen, med vægt på åbenhed for det omgivende samfund og dets udfordringer, og for aktiv deltagelse heri. Dette ligger helt i tråd med de bedste danske og nordiske læringstraditioner, som de kommer til udtryk bl.a. i Ny Nordisk Skole og også i tænkningen bag den nye folkeskolereform. Men

læring for globalt medborgerskab og bæredygtig udvikling er ikke blot relevant for folkeskolen og det formelle uddannelsessystem, men også for læring i ikke-formelle og uformelle uddannelses- og kultursammenhænge livet igennem.

Udfordringer og muligheder for UNESCO-arbejdet

En afgørende udfordring i forbindelse med dette fokus er at *bidrage* til fremme af en faglig og pædagogisk praksis, der i relevant omfang reflekterer globaliseringens vilkår og udfordringer, og sikrer muligheden for global dannelse og kompetenceudvikling som en integreret dimension i alle børns, unges og voksnes læring.

I grundskolen og ungdomsuddannelserne er der gode muligheder for at spille sammen med de nye korps af internationale vejledere, der netop har til formål at inspirere og kvalificere kommuners og skolars arbejde med globalt udsyn og medborgerskab. Ungdoms- og videregående uddannelser og folkeoplysning rummer talrige gode initiativer og organisationer at samarbejde med, f.eks. UNESCO ASP-skolenetværk, de relevante elevorganisationer, Danske Studerendes Fællesråd, Operation Dagsværk, Dansk Folkeoplysnings Samråd og mange flere.

Nationale fokusområder

- Danmark deltager aktivt i den videre udvikling af begreber og god praksis i forhold til 'Global Citizenship Education' bl.a. ved udvikling af modeller for IT-baseret samarbejde og interaktiv læringsrettet kommunikation a la sociale medier.
- Som et integreret element i Global Citizenship Education indgår Uddannelse for Bæredygtig Udvikling og UNESCO's nye globale handlingsprogram har bl.a. fokus på 'the whole school approach', altså skoledemokrati og bæredygtighed i praksis, der også lægger op til stærk involvering af forældre og lokalsamfund. Danmark har et godt udgangspunkt for at kunne bidrage til denne begrebs og praksisudvikling.
- UNESCO har en stærk tradition for en holistisk, inkluderende og strategisk tilgang til uddannelse og læring, herunder voksnes læring og livslang læring. Danmark har stærke delsystemer og gode vilkår for læring igennem livet, men kunne styrke et mere samtænkende, værdsættende og strategisk helhedsperspektiv på de forskellige læringsarenaer og deres samfundsmæssige betydning. Her kan vi lære noget af UNESCO.

Bevaring og formidling af naturarv og kulturarv for bæredygtig udvikling

Intro til den globale UNESCO kontekst

UNESCO's indsats for sikring og formidling af naturarv og kulturarv er globalt særdeles velprofileret og løftes på tværs af organisationens mandatområder. Udover Verdensarvskonventionen og den berømte liste over kultur og natursites af 'outstanding universal value' udfoldes dette arbejde i alle UNESCO's kulturkonventioner samt i en mangfoldighed af øvrige programmer og netværk, som f.eks. biosfæreservater og geoparker. Det bærende perspektiv i arbejdet er natur- og kulturarvens betydning for identitet og fællesskab og som udgangspunkt for dialog henover grænser og forskelle. Indsigt og skærpet bevidsthed om egen natur- og kulturarv knyttet til folk og nationer, og udveksling og inspiration på tværs af etniske grupper og nationalstatsgrænser frisætter kreativitet og foretagsomhed til gavn for bæredygtig udvikling og bekæmpelse af fattigdom – lokalt og globalt.

UNESCO understøtter denne udvikling i medlemslandene ved at sætte standarder for beskyttelse, bevaring, formidling og udvikling af natur- og kulturarv. I forbindelse med forberedelsen af globale bæredygtighedsmål efter 2015 har UNESCO endvidere været dagsordenssættende for medtænkning af kultur og kreativitet i den kommende globale dagsorden. Senest har UNESCO, sammen med UNDP, leveret et markant bidrag til dokumentation og inspiration af denne debat med publikationen: "Creative Economy Report 2013. Widening local development pathways."

Danmark har ratificeret fem ud UNESCO's 6 kulturkonventioner, og deltager som statspart i det løbende arbejde med implementering heraf. 2001-konventionen om beskyttelse af undervandskulturarv er endnu ikke tiltrådt. I forbindelse med Verdensarvskonventionen af 1972 har Danmark i

skrivende stund seks sites anerkendt som Verdensarv, nemlig Jellinge-komplekset, Roskilde Domkirke, Kronborg, Stevns Klint, Vadehavet og Ilulissat Isfjord. Yderligere tre sites er nomineret til vurdering i 2015. To regioner i Danmark forbereder for øjeblikket optagelse i Global Geoparks Network, der samarbejder tæt med UNESCO, og i løbet af et par år formodes de at kunne betegne sig UNESCO Geoparker. Det drejer sig om Geopark Odsherred i Odsherred kommune og om Geopark Vestjylland i Holstebro, Lemvig og Struer kommuner.

I tråd med UNESCO's arbejde for en menneskerettighedsbaseret tilgang til kultur og udvikling har den danske regering i juni 2013 offentliggjort en samlet strategi på dette område under overskriften "Retten til kunst og kultur. Strategisk ramme for kultur og udvikling."

Ligeledes i 2013 har Kulturministeriets Internationale Kulturpanel offentliggjort en handlingsplan for den internationale kulturudveksling med fokus på temaerne: bæredygtighed, børn og unge samt dialog, demokrati og deltagelse. I det fremadrettede arbejde i Danmark må søges størst mulig synergi mellem UNESCO-aktiviteter og de nævnte politiske initiativer.

Udfordringer og muligheder for UNESCO-arbejdet

Mange danske aktører er involveret i arbejdet med naturarv, kulturarv og udvikling. En udfordring i denne forbindelse er at fremme synergi på tværs mellem de forskellige aktiviteter og at optimere udviklingspotentialer i UNESCO branding af naturarv og kulturarv i Danmark. Fastholdelse af globale perspektiver og netværksmuligheder i denne forbindelse er også centralt ud fra en UNESCO-vinkel.

Udover Naturstyrelsen og Kulturstyrelsen åbner der sig mange muligheder i forhold til samarbejde og partnerskaber. Aarhus Universitet tilbyder således fra 1. september 2014 en ny engelsksproget kandidatuddannelse i 'Sustainable Heritage Management'. Uddannelsen skal imødekomme de komplekse udfordringer, der knytter sig til fremtidens forvaltning af kulturarv, lokalt såvel som globalt. I feltet kultur og udvikling er Center for Kultur og Udvikling (CKU) en central aktør. På formidlingssiden har det danske UNESCO-skole netværk i ti år arbejdet med verdensarvsundervisning og samarbejde med skoler i Mellemøsten. Også institutioner og lokalsamfund i tilknytning til danske verdensarvssteder og kommende geoparker vil være naturlige samarbejdspartnere. Samt naturligvis Nationalmuseet, specialmuseer og lokale museer i relevant omfang.

Nationale fokusområder

- Styrkelse af udviklingspotentialet i UNESCO branding af institutioner, naturarv og kulturarv i Danmark, herunder Verdensarvssteder og Geoparker
- Udvikling af bæredygtig turisme i forhold til verdensarvssteder og geoparker.
- Løbende justering af arbejdet med konventionerne i lyset af udviklingen nationalt og i Norden, i EU og globalt.

Mobilisering af videnskab for innovation og bæredygtig udvikling

Intro til den globale UNESCO kontekst

Stigende befolkningstilvækst, store uligheder og fattigdomsproblemer, udviklingspres på begrænsede ressourcer og kæmpe miljøproblemer. Alle disse faktorer gør, at der globalt knyttes store forhåbninger til videnskabernes muligheder for at udvikle og nyttiggøre ny viden, der kan gøre en forskel i menneskers liv og hverdag og fremme en etisk ansvarlig og bæredygtig udvikling. Højt på dagsordenen står behovet for fremme af grøn omstilling og sikring af beskæftigelse og anstændige jobs til stadigt større generationer af unge i syd - og i nord. Dette samtidig med at tilpasning til klimaforandringer og energispørgsmål, ekstreme vejrphenomener og naturkatastrofer og bekæmpelse af nye og gammelkendte sygdomme alt sammen kalder på svar og handlingsmuligheder fra videnskab og forskning.

UNESCO arbejder globalt for solidarisk og åben deling af adgang til videnskabelige fremskridt og resultater, og understøtter konkret medlemslandes udvikling af rammebetingelser for forskning og videregående uddannelse. Herunder sikring af data, som basis for udvikling af evidensinformerede politikker på videnskabsområdet – og ved i det hele taget at fremme et stærkere link mellem videnskab, politikudvikling og almenvellet.

Set i lyset af de globale udfordrings kompleksitet og tyngde peger UNESCO på nødvendigheden af tværvideenskabelige og interdisciplinære tilgange til forskning og udvikling. Dette kommer bl.a. til udtryk i den seneste World Social Science Report fra 2013, der argumenterer: “that social science needs to be at the heart of understanding and responding to global challenges such as climate change, pol-

lution, resource limits and planetary boundaries to economic growth”.

Mennesker og samfund overalt på kloden lever ved kyster i tæt samspil med og afhængighed af havet. Med IOC er UNESCO ledende i at støtte det internationale videnskabelige samarbejde omkring udforskning og dokumentation af havenes dynamik og udfordringer i forbindelse med katastrofer, forurening og klimaforandringer. Store muligheder er forbundet med havenes økonomi, men dette forudsætter en ansvarlig, koordineret og bæredygtig forvaltning. Fremme af data udveksling og indsamling, videns opbygning og vidensdeling er netop hvad samarbejdet i IOC handler om. Danmark deltager aktivt og bidragende i samarbejdet i UNESCO-IOC.

Fremme af fortsat og intensiveret udvikling af videnskabernes bidrag til innovation og bæredygtig udvikling kræver stor opmærksomhed på kvalitet og relevans af 'science' undervisning og uddannelse hele vejen op gennem uddannelsessystemet, og på stimulering, motivation og rekruttering af alle med rette talent og potentiale for bidrag til videnskaben – uanset køn og baggrund.

Danmark har i adskillige år været engageret i UNESCO's arbejde med videnskab og etik, bl.a. gennem medlemskab af af Intergovernmental Bioethics Committee (IGBC). Der er også udviklet en fornem tradition, i samarbejde med L'Oreal Danmark, for profilering af kvinder i videnskab, gennem uddeling af nationale L'Oreal priser, og for fremhævelse af de ypperste bidrag til videnskab og samfund gennem uddeling af Niels Bohr-prisen. Danmark er i de kommende fire år medlem af Intergovernmental

Committee for Physical Education and Sport (CIGEPS) og i foråret 2014 er Danmarks første UNESCO kategori 2 institut blevet åbnet i Aalborg – The Aalborg Institute for Problem-Based Learning in Engineering and Sustainability. Begge dele åbner nye muligheder som bør medtænkes i det videre arbejde.

Nationale udfordringer og muligheder for UNESCO-arbejdet

Indenfor videnskabsområdet er der nationalt fokus på to centrale udfordringer. Dels bidrag til udvikling af kvalitet og relevans af 'science'-undervisning og fremme af interesse og søgning til tekniske og naturvidenskabelige studier, med særlig fokus på pigers/kvindes motivation for og bidrag til videnskab. Og dels bidrag til udvikling af IOC's arbejde i forhold til Arktis. På mulighedssiden åbner såvel det veletablerede samarbejde med L'Oreal Danmark som åbningen af det nye UNESCO-Center ved Aalborg Universitet interessante perspektiver i denne sammenhæng.

Dette nationale fokus kan bidrage til målsætningen om øget prioritering af god undervisning og forskningsformidling på de videregående uddannelsesinstitutioner. I denne forbindelse er det særligt vigtigt at formidle sammenhængen mellem naturvidenskabelig og humanistiske videnskaber som centralt i bæredygtig samfundsudvikling.

Nationale fokusområder

- UNESCO-arbejdet bidrager til profilering af videnskabernes rolle for bæredygtig udvikling, globalt og nationalt, herunder samspil mellem de naturvidenskabelige og humanistiske videnskaber.
- Bidrage til fokus på høj kvalitet i 'science education' op gennem uddannelsessystemet og formidling af gode rollemodeller, bl.a. ved fokuseret arbejde med L'Oreal og Niels Bohr priserne.
- I forbindelse med arbejdet i forhold til Intergovernmental Oceanographic Commission of UNESCO fokuseres på havforhold-klimaforandringer, bl.a. med henblik på nye udviklingsbetingelser for det arktiske område.
- Danmark er medlem af CIGEPS for perioden 2013-17, og som ressortansvarlige for idræt og sport løser Kulturministeriet denne opgave.

Styrkelse af menneskerettigheder, ligestilling, ytringsfrihed og frie medier

Intro til den globale UNESCO kontekst

Mandatet til at fremme ytringsfrihed, frie og pluralistiske medier, journalisters sikkerhed og fri og lige adgang til viden og information indgår som en vigtig dimension i UNESCO's arbejde for varig fred, demokrati, universelle menneskerettigheder og udviklingen af inkluderende og bæredygtige viden-samfund. I de igangværende diskussioner af post 2015 bæredygtighedsmål har FNs High Level Panel of Eminent Persons ligeledes understreget betydningen af både ytringsfrihed og uhindret adgang til information for en positiv social og økonomisk udvikling.

UNESCO fremmer medlemslandenes egne bestræbelser ved at udvikle relevante normer og standarder, og ved konkret at understøtte reformer i forhold til medielovgivning, journalisters uddannelse og professionelle etik, kvinders adgang til medier og journalisters sikkerhed. Dette sker bl.a. gennem det velrenommerede International Programme for the Development of Communication, hvor Danmark gennem årene har spillet en toneangivende rolle. UNESCO er desuden ledende i FN i arbejdet med UN Plan of Action on the Safety of Journalists and the Issue of Impunity. Senest har UNESCO her i foråret 2014 dokumenteret sin ledende og monitorerende rolle på området ved udgivelsen af oversigtsrapporten: "World Trends in Freedom of Expression and Media Development".

I forhold til lige og fri adgang til viden og information spiller UNESCO en central strategisk rolle for fremme af Open Access til videnskabelige resultater og i opfølgningen på World Summit on the Information Society (WSIS). I lyset af den seneste opmærksomhed på overvågning via internet og telekommunikation er også arbejdet i UNESCO intensiveret i forhold til at

sikre ytringsfrihed på internettet samt retten til at beskytte private oplysninger. At udvikle en tilfredsstillende konsensus herom er ikke helt enkelt, men Danmark deltager aktivt i arbejdet.

I efteråret 2013 blev Danmark atter indvalgt i Council for International Programme for the Development of Communication (IPDC) og dette vil være en afgørende platform for indflydelse og inspiration i de kommende år.

Nationale udfordringer og muligheder for UNESCO-arbejdet

I lyset af den politiske og teknologiske udvikling globalt i forhold til ytringsfrihed og medier - trykte såvel som online - er det vigtigt at Danmark fortsat i UNESCO arbejder solidt og konstruktivt for prioritering af denne indsats. Også nationalt er der brug for løbende fortalervirksomhed for betydningen af ytringsfrihed, ligestilling, frie medier og journalisters sikkerhed for transparens, demokrati, universelle menneskerettigheder og bæredygtig udvikling.

Arbejdet med dette fokus kan med fordel spille sammen med Erhvervsstyrelsens kommende strategi for internet governance og med Danmarks nye nationale strategi for Open Access, og med den ansvarlige styregruppe herfor i Uddannelses- og Forskningsministeriets regi.

Nationale fokusområder

- Aktiv indsats i UNESCO centralt for fastholdelse og videreudvikling af opbakning og prioritet til UNESCO's standardsættende, monitorerende og kapacitetsopbyggende arbejde på området, bl.a. gennem en kvalificeret indsats som medlem af Council for IPDC
- Løbende fortalervirksomhed for betydningen af ytringsfrihed, ligestilling, kunstnerisk frihed, frie medier og journalisters sikkerhed for transparens, demokrati, universelle menneskerettigheder og bæredygtig udvikling - globalt og nationalt
- Digital inklusion, medie- og informations- 'literacy' og betydningen af ikke-formelle og uformelle læringstilbud i denne sammenhæng
- Kortlægning af udfordringer i forbindelse med digitale fodaftryk og kontrol over data i Danmark.

Handlingsplan for UNESCO-arbejdet

4 nationale fokusområder – 10 indsatser

Som regeringens UNESCO-ansvarlige har undervisningsministeren det overordnede ansvar for Danmarks arbejde i UNESCO og for UNESCO-relaterede aktiviteter i Danmark. Dette ansvar varetages i tæt samarbejde og koordination med øvrige ministerier og styrelser med politisk og forvaltningsmæssigt ansvar for UNESCO's mandatområder, primært Udenrigsministeriet, Uddannelses- og Forskningsministeriet, Klima, Energi- og Bygningsministeriet og Kulturministeriet.

Den danske UNESCO-nationalkommission fremmer aktivt UNESCO-arbejdet i Danmark, bl.a. som forbindelsesled mellem UNESCO og danske institutioner, faglige miljøer og organisationer inden for områderne undervisning, videnskab, kultur og kommunikation/information. UNESCO-nationalkommissionen rådgiver endvidere regeringen i centrale UNESCO-spørgsmål.

Handlingsplanen tager afsæt i UNESCO-strategiens fire nationale fokusområder, og præsenterer et katalog med 10 forskellige tværgående indsatser, der alle vil bidrage til adressering af nationale udfordringer og muligheder indenfor de fire fokusområder:

- Læring for globalt medborgerskab og bæredygtig udvikling
- Bevaring og formidling af naturarv og kulturarv for bæredygtig udvikling
- Mobilisering af videnskab for innovation og bæredygtig udvikling
- Styrkelse af menneskerettigheder, ligestilling, ytringsfrihed og frie medier – nationalt og globalt

For at sandsynliggøre en vis gennemslagskraft af UNESCO-strategiens indsatser, har det været

en styrende præmis at foreslå indsatser, der klart knytter an til eksisterende faglige og politiske dagsordener og hvor UNESCO-arbejdet har noget at bidrage med.

Et helt afgørende succeskriterium for udfoldelsen og den konkrete gennemførelse af de foreslåede indsatser, vil være et fortsat aktivt engagement fra involverede ministerier og styrelser, Den danske UNESCO-nationalkommission og dens fagudvalg, samt ikke mindst at det lykkes at etablere det ønskede samarbejde og udførende partnerskaber med fagmiljøer, organisationer og institutioner med parallelle dagsordener.

Det helt konkrete format og tidsplan for de foreslåede indsatser præciseres ultimo 2014/primo 2015 i dialog med relevante ministerier, Den danske UNESCO-nationalkommission og øvrige samarbejdspartnere. Aktiviteterne forventes at bestå i en kombination af aktive bidrag til seminarer og møder i andet regi, etablering af udrednings- eller dokumentationsarbejde, udarbejdelse af korte anbefalinger og publikationer, debatindlæg i dag- og/eller fagpresse, møder og seminarer i nationalkommissionsregi, afgrænsede samarbejdsprojekter med relevante partnere og institutioner, deltagelse i folkemøder, målrettede kampagner med brug af sociale medier og evt. andre relevante og pointerede events.

Undervisningsministeriet vil primo 2016, i samarbejde med Den danske UNESCO-nationalkommission og relevante ministerier, udarbejde en kort status på opfølgning af denne handlingsplan, med henblik på evt. justering eller yderligere fokusering.

Undervisningsministeriet udarbejder ultimo 2017, i samarbejde med alle relevante aktører, en kort rapportering om resultater og udfordringer i forhold til de foreslåede indsatser, med henblik på udvikling af evt. ny eller revideret UNESCO handlingsplan efter 2017.

Indsats I - Læring for globalt medborgerskab

UNESCO-arbejdet i Danmark bidrager til styrkelse af internationalt udsyn og globale kompetencer i uddannelse og læring for børn, unge og voksne. Dette vil ske på tre niveauer:

- Fortalervirksomhed for relevans og betydning af undervisning for globalt medborgerskab som en central dimension i alle fag og uddannelser
- Udvikling og formidling af inspirerende og motiverende eksempler på forløb og aktiviteter med globalt medborgerskab som perspektiv, målrettet mod undervisere, ledelser og kommuner
- Bidrag til den løbende faglige og uddannelsespolitiske debat om mere præcise forventninger til den internationale og globale dimension i alle uddannelser

Konkret planlagte aktiviteter

- ASP-skolenetværket indgår i markeringen af 200-års skolejubilæet med det internationale samarbejdsprojekt "Fra almueskole til Global Citizenship – Hvordan skaber vi en skole, der skaber verdensborgere?" Marts til oktober 2014. Afsluttes med præsentation af resultater og anbefalinger d. 31. oktober 2014.

Aktiviteter til konkretisering

- Udarbejdelse af koncept og tidsplan for det videre arbejde med læring for globalt medborgerskab, ultimo 2014. Kan evt. omfatte følgende temaer
- Køn og globalt medborgerskab – markering af 100-året for kvinders valgret
- Hvilken rolle for sport, idræt, kunst og musik for udvikling af fællesskab og globalt medborgerskab? Mulig inspiration fra og samspil med CICLO-projektet
- Hvordan designe involverende faglige kommunikationsplatforme for globalt medborgerskab?
- Hvilken rolle for folkeoplysningen for udvikling af fællesskab, globalt medborgerskab og bæredygtig udvikling?
- Media og information 'literacy' for globalt medborgerskab
-

Indsats II – Uddannelse for Bæredygtig Udvikling (UBU)

- Uddannelse for bæredygtig udvikling er en central dimension i læring for globalt medborgerskab, og op gennem FN's tiår for UBU er udviklet et særligt momentum og engagerede partnerskaber for denne indsats. UNESCO-arbejdet i Danmark vil bidrage til videreudvikling og formidling, nationalt og internationalt, af god praksis i forhold til Uddannelse for Bæredygtig Udvikling. Dette vil ske på to niveauer:
- Systematisk deltagelse i eksisterende netværksaktiviteter og styrkelse af linket til UNESCO
- Aktivt bidrag til fylde og perspektiv i det kommende UNESCO globale handlingsprogram for

uddannelse for bæredygtig udvikling, f.eks. ved indkredsning og dokumentation af danske erfaringer med den demokratiske og åbne skole, der understøtter udviklingen af ansvarlige og handlekraftige globale borgere. Dette bidrag kunne highlightes bl.a. ved afslutningskonferencen for FN's tiår for uddannelse for bæredygtig udvikling, der finder sted i Japan i november 2014. Denne aktivitet forudsætter mobilisering af supplerende ressourcer til ekstern operatør.

Konkrete aktiviteter

- Danmark deltager aktivt i afslutningskonferencen for FN's tiår for uddannelse for bæredygtig udvikling, der finder sted i Japan i november 2014.

Aktiviteter til konkretisering

- Etablering af mindre følgegruppe for det foreslåede bidrag til det globale handlingsprogram for uddannelse for bæredygtig udvikling
- Netværksmøde for alle UBU-aktører om udvikling af nationale aktiviteter i samspil med det nye globale handlingsprogram, Global Action Programme (GAP).

Indsats III - Læring som strategisk omdrejningspunkt i 'Learning Cities'

UNESCO har en stærk tradition for en holistisk, inkluderende og strategisk tilgang til uddannelse og læring, herunder voksnes læring og livslang læring. UNESCO-arbejdet i Danmark vil bidrage med helhedsorienterede ideer til inspiration af arbejdet med uddannelse i et livslangt læringsperspektiv, på tværs af sektorer og politikområder – lokalt og nationalt. Dette vil ske på to niveauer:

- En første kortlægning af muligheder og perspektiver i et temamøde i Den danske UNESCO-nationalkommission
- Afsøgning af mulig interesse i kommuner og regioner for deltagelse i UNESCO's globale netværk for 'Learning Cities'.

Aktiviteter til konkretisering

- Organisering af temamøde i Den danske UNESCO-nationalkommission om indhold, perspektiver og relevans af UNESCO's globale netværk for 'Learning Cities'. Primo 2015
- Evt. deltagelse i 2. verdenskonference for Learning Cities i Mexico City, Ultimo 2015.

Indsats IV – Muligheder og perspektiver i UNESCO-branding af institutioner, geoparker og verdensarv i Danmark?

Et voksende antal institutioner, kommuner og regioner i Danmark arbejder med allerede opnået eller evt. kommende UNESCO-status som et centralt element i den lokale strategi for udvikling og profilering. Det drejer sig om UNESCO ASP-skoler i hele landet, Danmarks første UNESCO Kategori 2 institut i Aalborg, UNESCO Verdensarvssteder og kommende Geoparker. UNESCO-arbejdet i Danmark vil i denne sammenhæng bidrage med netværksaktiviteter og ideudveksling på tværs, om udfoldelse af mulighederne og perspektiverne i UNESCO-branding. Dette vil ske på tre niveauer:

- Opsøgende samspil med eksisterende netværk i Danmark for bedst mulig gavn af UNESCO-status, bl.a. i forbindelse med øget bæredygtig turisme
- Kobling til eksisterende vidensmiljøer i Danmark
- Relevant udfoldelse af globale perspektiver og forpligtelser i forbindelse med UNESCO-status

Aktiviteter til konkretisering

- Kortlægning af Verdensarvs- og øvrige lignende UNESCO-aktiviteter med henblik på styrket synergi i det samlede UNESCO-arbejde i Danmark
- Facilitering af kapacitetsopbygning og ideudveksling mellem danske aktører, herunder uddannelsesinstitutioner, med henblik på optimering af udviklingspotentialer i UNESCO branding, bl.a. i forhold til bæredygtig turisme
- Fremme af samarbejde og styrket formidling af globale perspektiver og værdier knyttet til UNESCO-status

Indsats V – UNESCO's kulturkonventioner – kilde til inspiration i arbejdet med mangfoldighed, dialog og nye potentialer i kulturarven?

UNESCO's fortalervirksomhed og globale standard-sættende rolle i forhold til bevaring, formidling og udvikling af kulturarv og dens betydning for dialog, identitet, sammenhængskraft og bæredygtig udvikling er blandt organisationens mest markante successer. Danmark har ratificeret fem af UNESCO's seks kulturkonventioner og deltager som statspart i det løbende samarbejde herom.

UNESCO-arbejdet i Danmark vil bidrage med løbende input til implementering og perspektivering af konventionerne, med særligt fokus på 2003-konventionen om bevaring af immateriel kulturarv og 2005-konventionen om fremme af diversitet i kulturelle udtryk. Dette vil ske på to niveauer:

- Løbende monitorering af implementeringen af konventionerne i Danmark, bl.a. i forbindelse med den obligatoriske rapportering til UNESCO herom
- Bidrag til debatten om det videre arbejde med konventionerne i lyset af udviklingen nationalt og i Norden, i EU og globalt.

Konkrete aktiviteter

- I tæt samarbejde med UNESCO-nationalkommissioner i de nordiske lande kortlægges nationale strategier, udfordringer og muligheder i implementeringen af UNESCO's 2003-konvention: The Convention for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage. Efteråret 2014.
- Med henblik på ny inspiration og dokumentation af muligheder og perspektiver i UNESCO's 2003 konvention og 2005-konventionen om 'Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions' udsendes ultimo 2014 en medarbejder fra Kulturstyrelsen til UNESCO-delegationen i Paris, med denne særlige opgave.
- Fortsat samarbejde med UNESCO om fokus på kunstnerisk frihed i forbindelse med implementeringen af 2005-konventionen med inddragelse af relevante aktører på området.
- I 2016 markeres 100-året for Slaget ved Jylland under 1. verdenskrig i sammenhæng med UNESCO's 2001 konvention om beskyttelse af undervandskulturarv, der er ældre end 100 år. Dette sker i samarbejde med Kulturstyrelsen og Strandingsmuseet i Thorsminde.

Aktiviteter til konkretisering

- Udarbejdelse af koncept og tidsplan for markering af ti-året for 2005-konventionen ved arrangement i nationalkommissionsregi og/eller debatindlæg i relevante medier. Ultimo 2014.

Indsats VI – Rollemodeller for kvalitet og relevans i 'science'-undervisning og videnskab

Intensiveret udvikling af videnskabernes bidrag til innovation og bæredygtig udvikling kræver stor opmærksomhed på kvalitet og relevans af 'science' undervisning og uddannelse hele vejen op gennem uddannelsessystemet, og på stimulering, motivation og rekruttering af alle med rette talent og potentiale for bidrag til videnskaben – uanset køn og

baggrund. UNESCO-arbejdet i Danmark vil bidrage til profilering af teknisk og naturvidenskabelig uddannelse og forskning, herunder betydningen af høj kvalitet i 'science education' op gennem uddannelsessystemet. Dette vil ske på tre niveauer:

- Indsats for styrket formidling og opmærksomhed i forbindelse med uddeling af nationale UNESCO videnskabspriser
- Indsats for bedre udfoldelse af prisernes og prismodtagernes potentiale som uddannelses- og karrieremæssige rollemodeller for unge, og for piger og unge kvinder i særdeleshed
- Indsats for bedre eksponering af prisernes formål i samspil med UNESCO og for styrket synergi med andre relevante initiativer på uddannelses- og forskningsområdet.

Aktiviteter til konkretisering

- Styrkelse af samarbejdet med L'Oreal Danmark om uddeling af nationale priser for kvinder i videnskab med henblik på bedre udfoldelse af prisernes og prismodtagernes potentiale som rollemodeller for videnskab og på profilering af UNESCO's globale mission på videnskabsområdet
- Opsøgende samarbejde med konkrete ungdomsuddannelsesinstitutioner om profilering af naturvidenskab og forskning som spændende og relevante uddannelses- og karriere-veje
- Styrket samspil med andre relevante initiativer på uddannelses-, forsknings- og evt. folkeoplysningsområdet
- Fortsat samarbejde med UNESCO Paris om størst mulig synlighed og gennemslagskraft af uddelingen af de højt profilerede Niels Bohr priser/medaljer.

Indsats VII – Intergovernmental Oceanographic Commission (IOC)

Mennesker og samfund overalt på kloden lever ved kyster i tæt samspil med og afhængighed af havet. Med IOC er UNESCO ledende i at støtte det internationale videnskabelige samarbejde omkring udforskning og dokumentation af havenes dynamik og udfordringer i forbindelse med katastrofer, forurening og klimaforandringer. Store muligheder er forbundet med havenes økonomi, men dette forudsætter en ansvarlig, koordineret og bæredygtig forvaltning. Fremme af data udveksling og indsamling, videns opbygning og vidensdeling er netop hvad samarbejdet i IOC handler om. Danmark deltager aktivt og bidragende i samarbejdet i UNESCO-IOC. Dette sker på flere niveauer:

- Aktiv forberedelse og deltagelse i møder i IOC regi, med særlig interesse for IOC Executive

Council, hvor Danmark overvejer at stille op i 2015

- Deltagelse i IOC underprogrammer til observationer af havet (EUROGOOS, BOOS, NOOS og ARTIC ROOS)¹
- Deltagelse i data indsamling og udvekslingsprogrammer JCOMM og IODE²
- Deltagelse i Tsunami beredskab og øvelser
- Hjemsted for IOC's center for farlige alger på Københavns Universitet
- Løbende formidling af resultaterne af IOC's arbejde, med særligt fokus på udfordringer og muligheder for tilpasning til klimaforandringer i kystnære områder og Arktis.

Konkrete aktiviteter

- Aktiv deltagelse i møder i IOC Assembly (ulige år) og Executive Council (hvert år)
- Operationel støtte i Tsunami programmet.

Aktiviteter til konkretisering

- Udarbejdelse af koncept og tidsplan for arrangement i DMI/Nationalkommissionsregi indenfor temaet havforvaltning, klimaændringer og udfordringer og muligheder for produktion, levevis og kulturarv. Foråret 2015.
- Afdækning af muligheder for at styrke IOC's arbejde i Arktis som videnskabelig samarbejdsplatform ved siden af Arktisk Råd og andre. IOC har besluttet aktivt at støtte det International Polar Partnership Initiative IPPI der har til formål at styrke samarbejdet omkring data indsamling og vidensopbygning og udveksling ved polerne. Danmark er rigtigt godt placeret til at kunne influere at tilgangen til Arktis bliver bæredygtig og med respekt for både miljø og oprindelige folk.

Indsats VIII – Ytringsfrihed, frie medier og journalisters sikkerhed

Som en vigtig dimension i UNESCO's arbejde for varig fred, demokrati, universelle menneskerettigheder og udviklingen af inkluderende og bæredygtige videnssamfund, indgår helt centralt mandatet til at fremme ytringsfrihed, frie og pluralistiske medier, journalisters sikkerhed og fri og lige adgang til viden og information. I takt med udviklingen af mediebilledet, digitalisering og geopolitiske styrkeforhold er UNESCO's opgave så presserende som nogensinde. UNESCO-arbejdet i Danmark vil bidrage til at fremme af ytringsfrihed, frie medier og journalisters

sikkerhed fortsat er højt på dagsordenen i UNESCO - og i Danmark. Dette vil ske på to niveauer:

- Aktiv indsats i UNESCO centralt for fastholdelse og videreudvikling af opbakning og prioritet til UNESCO's standardsættende, monitorerende og kapacitetsopbyggende arbejde på området, bl.a. gennem en kvalificeret indsats som medlem af Council for IPDC
- Løbende fortalervirksomhed for betydningen af ytringsfrihed og frie medier for transparens, demokrati, universelle menneskerettigheder og bæredygtig udvikling - globalt og nationalt.

Aktiviteter til konkretisering

- Udvikling af koncept og tidsplan for samarbejde målrettet særligt børn og unge, med fokus på medie og information literacy, ytringsfrihed, pluralistiske medier og journalisters sikkerhed
- Udvikling af koncept og tidsplan for dansk markering af World Press Freedom Day, 3. maj hvert år, gerne i form af aktivitet/event der rækker ud over ekspert-niveau.

Indsats IX – International Programme for the Development of Communication (IPDC)

Udover at udvikle relevante normer og standarder i forhold til ytringsfrihed, frie medier og journalisters sikkerhed, understøtter UNESCO konkret medlemslandes og Ngo'ers egne bestræbelser i forhold til reform af medielovgivning, journalisters uddannelse og professionelle etik, kvinders adgang til medier og journalisters sikkerhed. Dette sker bl.a. gennem det velrenommerede International Programme for the Development of Communication (IPDC), hvor Danmark gennem årene har spillet en toneangivende rolle.

Som indvalgt i Council for IPDC for perioden 2014-17 arbejder Danmark konsekvent for fastholdelse og videreudvikling af programmets vigtige bidrag til fremme af ytringsfrihed, frie medier og journalisters sikkerhed - på landeniveau og globalt. Dette vil ske på to niveauer:

- Systematisk og proaktiv forberedelse, konsultation, deltagelse og formidling af det løbende arbejde i IPDC Council
- Løbende afsøgning af muligheder for genoptagelse af danske bidrag til IPDC's arbejde, inklusiv fra ikke-offentlige midler.

1. EUROGOOS: European Global Ocean Observing System, BOOS: Baltic Operational Oceanographic System, NOOS: North-West Shelf Operational Oceanographic System og ARTIC ROOS: Arctic Regional Ocean Observing System

2. JCOMM: The Joint WMO-IOC Technical Commission for Oceanography and Marine Meteorology og IODE: International Oceanographic Data and Information Exchange.

Konkrete aktiviteter

- Udarbejdelse af kort rammeinstruks for Danmarks arbejde i IPDC Council, i tråd med Danmarks generelle og udviklingspolitiske målsætninger på området. Efteråret 2014.
- Systematisk formidling af diskussioner og resultater i IPDC Council til danske UNESCO- og medieinteressenter. Løbende 2014 - 2017.

Aktiviteter til konkretisering

- Afsøgning af mulighederne for at rejse midler til fortsat dansk bidrag til IPDC.

Indsats X – Demokrati, fællesskab og privatlivets fred i en digital tid

At sikre alle borgere lige adgang til information og de nødvendige digitale færdigheder til at kunne indgå i samfunds- og arbejdsliv er fortsat en central udfordring i Danmark. Med tiltagende digitalisering af kontakt, serviceydelser og kommunikation øges hver enkelt borgers digitale fodaftryk dag for dag, og nye muligheder og udfordringer følger heraf, bl.a. i forhold til demokratisk deltagelse og sikring af privatlivets fred. UNESCO-arbejdet i Danmark vil i denne sammenhæng bidrage med fokus på betydningen af digitale færdigheder og adgang til information for alle samt udfordringer i forhold til kontrol af data og sikring af retten til privatliv. Dette vil ske på to niveauer:

- Fortalervirksomhed for digital inklusion, medie og informations-’literacy’ og betydningen af ikke-formelle og uformelle læringstilbud i denne sammenhæng
- Bidrag til kortlægning af udfordringer i forbindelse med digitale fodaftryk og kontrol over data i Danmark.

Aktiviteter til konkretisering

- Forberedelse af temamøde i Den danske UNESCO-nationalkommission herom. 2015.
- Udvikling af koncept og tidsplan for fokuseret oplysningsinitiativ og/eller debatindlæg i samarbejde med relevante myndigheder og partnere.

UNESCO-arbejdet i Danmark

2014 – 2017

- strategi og handlingsplan